

Ate Lindeboom: 'Het einde van het quotumtijdperk, de opmars van de melkrobot en strengere milieunormen vragen om herijken fokdoel'

Fokken met nuchter boerenverstand

Vijf jaar nadat tijdens CRV-ledenvergaderingen gevraagd werd naar de gewenste fokdoelrichting legt de coöperatie opnieuw de vraag voor aan welke eisen de koe van de toekomst moet voldoen. CRV-directeur Ate Lindeboom voorziet een toenemende aandacht voor levensduur en efficiëntere productie. 'Dankzij genomic selection kun je eenvoudiger selecteren op specifieke eigenschappen.'

tekst Jaap van der Knaap

Ate Lindeboom zit ontspannen in zijn kantoor. Het jaar 2010 is voor de directeur fokkerij van CRV mede dankzij de opwaartse melkprijs wereldwijd goed verlopen en hij bereidt zich vol goede moed voor op 2011. Zo staan de ledenvergaderingen op de agenda, waar, net als vijf jaar geleden, aan de leden gevraagd zal worden welke eisen zij stellen aan de koe van 2015. 'Het wegvallen van het melkquotum heeft gevolgen voor de sector en indirect daarmee ook voor de koe. Het is belangrijk dat we van de leden horen wat voor koeien zij willen melken na 2015. Daar kunnen we nu tijdig ons fokprogramma op aansturen.'

Vijf jaar geleden werd ook al aan de leden naar het gewenste fokdoel gevraagd. Is het niet wat snel om dat nu al weer te doen? 'De discussie rondom fokdoel is erg dynamisch. De wereld rondom de melkveehouderijsector verandert steeds sneller. Daar moet je tijdig op inspelen als internationale fokkerijorganisatie. Er is namelijk veel gebeurd in de afgelopen vijf jaar. Zo heeft de introductie van genomic selection het fokprogramma nog meer vaart gegeven. Dan moet je wel zorgen dat je tijdig bijstuurt. Ik kan me daarom heel goed voorstellen dat de volgende fokdoelbesluiting geen vijf jaar op zich laat wachten.'

Hoe heeft u de koe zien veranderen?

'De stap van fh-koe naar hf-koe was fors en duidelijk zichtbaar. De koeien werden groter, ze kregen betere uiers en benen en werden minder bespied. De koe werd de jaren daarna misschien wat te extreem in melktype en nu zie ik dat de koe weer wat meer robuuster wordt maar ook nog steeds groter. Grote koeien worden altijd nog erg positief beoordeeld, terwijl je geen grote koe nodig hebt om efficiënt melk te produceren.'

Welke beslissingen zijn van invloed op het nieuwe fokdoel van 2015?

'In de eerste plaats het wegvallen van

het quotum waardoor de verwachting is dat bedrijven zullen groeien in aantal koeien. Maar ook de opmars van de melkrobot, strengere milieunormen en de toename van biologische melkproductie vragen om het fokdoel goed onder de loep te nemen. Ook niet onbelangrijk is de vraag van de maatschappij om meer klimaatneutraal melk te produceren.'

Verwacht u een fokdoel met daarin aandacht voor het klimaat?

'Ik ben benieuwd of er uit de ledenbijeenkomsten een wens naar voren komt om een meer milieuvriendelijke koe te fokken. Daarbij denk ik aan een koe die efficiënter met haar voer omgaat en minder methaangas uitscheidt. Dankzij de techniek van genomic selection kunnen we in de toekomst eenvoudiger dieren selecteren op dit soort specifieke eigenschappen.'

belangrijk dat koeien op een gezonde manier gemakkelijk oud kunnen worden.'

Speelt de zuivelsector een rol in het formuleren van het fokdoel?

'Wanneer de zuivel melkstromen meer zal gaan differentiëren, bijvoorbeeld op bepaalde vetzuren, dan moeten we daar qua fokkerij wel klaar voor zijn. We hebben die mogelijkheden samen met de zuivelsector in het project Milkgenomics onderzocht, waardoor we nu nog regelmatig contact hebben. Maar ook volgen we de discussie rondom het gebruik van antibiotica nauwlettend. Een gewenste halvering van het antibioticagebruik in 2013 betekent dat uiergezondheid nog meer aandacht verdient.'

Speelt de samenleving een rol in het vaststellen van de fokdoelen dan wel het bedrijfsdoel?

'We zitten als sector midden in de voed-

we doen meer dan alleen rietjes verkopen; onze diensten en infoproducten zijn zeker zo belangrijk om de veehouder te ontzorgen.'

Waarom is CRV zo gefocust op het uitbrengen van nieuwe informatieproducten?

'We willen met onze informatieproducten de melkveehouder ondersteunen. Een mooi voorbeeld is de introductie komend voorjaar van melkonderzoek naar ketose. Via de mpr wordt het daarmee mogelijk om koeien op te sporen die last hebben van slepende melkziekte. Dit idee is ontstaan door goed te luisteren naar wat leden willen. We willen ook in de toekomst ons innovatieve karakter in stand houden.'

De fokdoelbesluiting lijkt een inlandse bezigheid. Wordt er met de fokdoelbesluiting wel rekening gehouden met internationale wensen?

'De productie-eisen en -wensen in Nederland en Vlaanderen komen in grote mate overeen met die van andere West-Europese landen. Maar de wens om duurzamere en vooral vruchtbaardere koeien te fokken leeft ook in andere delen van de wereld. In de VS merken we een sterke vraag naar fleckviehstieren onder holsteinveehouders die op zoek zijn naar betere vruchtbaarheidsresultaten. We zorgen ervoor dat we verschillende fokdoelen via verschillende rassen kunnen bedienen. Wanneer veehouders willen kruisen om problemen op te lossen, dan moeten we ze daarin goed kunnen adviseren en bedienen. Dat kan door onze combinatie van spermaverkoop, dienstverlening en infoproducten. Daarmee willen we meer denken vanuit oplossingen.'

Is het nog belangrijk in de fokdoelbesluiting hoe de koe eruitziet?

'Ik sluit niet uit dat we komende jaren op zoek gaan naar nieuwe kenmerken. Vijf jaar geleden zijn we gestart met achtersteenplaatsing vanwege de introductie van de klauwgezondheidsindex een belangrijk stap. Je ziet dat dat in een bepaalde behoefte voldoet. Maar met nieuwe kenmerken denk ik vooral ook op bedrijfsniveau, aan bijvoorbeeld voerefficiëntie of weerbaarheid. Daar valt nog wel winst te behalen en we hebben de eerste stappen op het gebied van onderzoek al gezet.'

Verwacht u een koerswijziging in het fokdoel naar aanleiding van de ledenvergadering?

'De wereld zal niet op z'n kop gaan, maar

'Ik ben benieuwd of onze leden een meer milieuvriendelijke koe willen fokken'

De discussie vijf jaar geleden leverde de wens op van een meer robuuste, gezondere koe met een langere levensduur. Staat dat nu ter discussie?

'Nee, veehouders willen nog steeds een bredere, iets zwaardere koe die met zo min mogelijk problemen een hoge levensproductie kan halen. Nog steeds is levensduur erg belangrijk en ook in het kader van efficiënt produceren is het

selketen. De wereld daaromheen verandert snel en als bedrijf moet je op die veranderingen proactief kunnen reageren. Daarom is innovatie en onderzoek naar nieuwe producten belangrijk. Om onderzoek te bekostigen blijven we inzetten op schaalvergroting. Als bedrijf hebben we een afzet van bijna 7,5 miljoen rietjes wereldwijd en in de toekomst willen we in afzet blijven groeien. Maar

ik verwacht wel een bijstelling. Bovendien blijft emotie altijd een rol spelen wanneer het over fokkerij gaat. Dat komt omdat fokkerij heel dicht bij de veehouders staat. Naarmate de industrialisatie toeneemt, wordt die emotie verdrongen, maar neem van mij aan dat emotie er altijd zal blijven. Die passie, die beleving van onze veehouders zorgt er naast de zakelijke benadering voor dat we de boel ook in balans houden. Dat is nuchter boerenverstand en dat blijven we koesteren binnen onze organisatie.' |

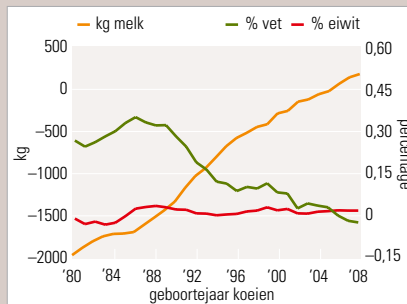
Dertig jaar fokkerij: meer melk, beter beenwerk maar verminderde vruchtbaarheid

Fokdoelen veranderen door de omstandigheden waarmee de melkveesector te maken heeft. De invoering van de superheffing in 1984 bijvoorbeeld zorgde ervoor dat het vetpercentage verhogen niet langer interessant was. De hoge kaasprijs en daardoor de hoge eiwitprijs van melk maakt fokken op eiwit juist lucratief. De genetische trends van de afgelopen dertig jaar van diverse runderrassen in Nederland en Vlaanderen zijn door de Animal Evaluation Unit (AEU) van CRV op een rij gezet. Zo tonen figuren 1 en 2 de genetische trend van de productie.

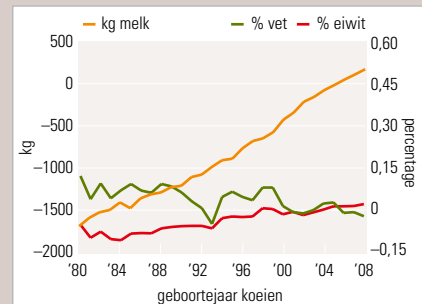
Dat de gekozen fokkoers van de Nederlandse en Vlaamse veehouder invloed heeft op het exterieur is te zien in figuur 3 en 4. Beenwerk en vooral de uiers zijn afgelopen decennia genetisch flink verbeterd.

Dat het type koe is veranderd, tonen de trends voor frame en robuustheid. Robuustheid werd na de vorige fokdoel discussie geïntroduceerd omdat CRV-leden aangaven een koe te willen fokken met meer breedte en bespiering. Dat de tendens naar een meer robuustere koe al eerder was ingezet, is ook in de figuren te zien. Dertig jaar fokkerij heeft ook gevolgen gehad voor de functionele kenmerken. De vruchtbaarheid is teruggelopen, maar ook de uiergezondheid verbeterde niet. Gelukkig is er voor uiergezondheid begin 2000 een kentering zichtbaar. Op basis van trends van de stieren die in de pijplijn zitten, is de verwachting dat bij vruchtbaarheid de negatieve trend ook zal omslaan.

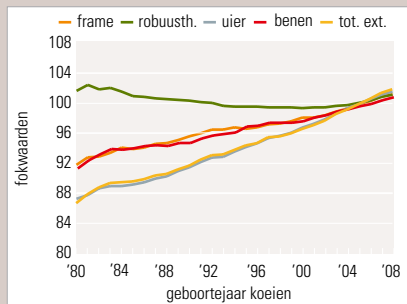
► Kijk voor alle genetische trends op: www.crv4all.com/fokwaarden/achtergrondinformatie/algemeen.

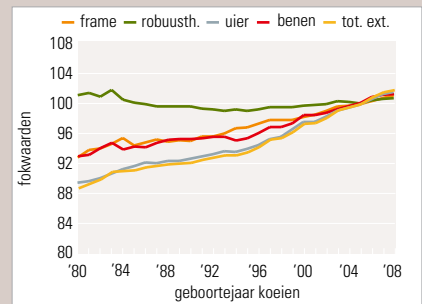
Figuur 1 – Genetische trends productie zwartbont

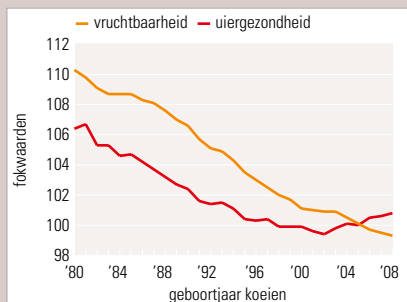
Figuur 2 – Genetische trends productie roodbont

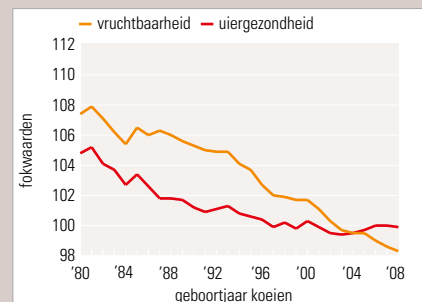
Figuur 3 – Genetische trends exterieur zwartbont

Figuur 4 – Genetische trends exterieur roodbont

Figuur 5 – Genetische trends gezondheidskenmerken zwartbont

Figuur 6 – Genetische trends gezondheidskenmerken roodbont